

*ETUCE radionica Socijalni dijalog, kolektivno pregovaranje i sindikalna prava, 13. novembar
2020. godine*

Evropski komitet sindikata obrazovanja (ETUCE) je u okviru pretkonferencijskih aktivnosti organizovao online radionicu na temu *Socijalni dijalog, kolektivno pregovaranje i sindikalna prava*. Radionica je održana 13. novembra, a prisustvovao joj je potpredsjednik SPCG-a Nikolaj Knežević i član ETUCE komiteta ispred SPCG-a. Radionicu je otvorila predsjednica ETUCE-a Christine Blower, a nakon nje je potpredsjednik Branimir Štrukelj preuzeo riječ i moderirao sastanak. Na početku ETUCE radionice napomenuto je da Međunarodna organizacija rada (MOR) prepoznaje socijalni dijalog, uključujući i kolektivno pregovaranje, kao ključni instrument za kreiranje politika koje promovišu socijalnu pravdu, obezbjeđuju socijalni i ekonomski napredak i koje doprinose demokratiji i uspješnom upravljanju. Socijalni dijalog ujedno ima centralnu ulogu u jačanju socijalnih prava i poboljšanju održivog i inkluzivnog razvoja. Stoga, socijalni dijalog u cijeloj Evropi ima ključnu ulogu kada je u pitanju implementacija Evropskog stuba socijalnih prava. Istovremeno, u Okviru akcija unutar *Obrazovanja 2030* se jasno navodi da vlada svake države treba da „uspostavi ili ojača mehanizme za institucionalizovani socijalni dijalog sa nastavnicima i njihovim reprezentativnim organizacijama, obezbjeđujući njihovo puno učešće u razvoju, implementaciji, praćenju i ocjenjivanju obrazovne politike“.

Uprkos značajnoj raznolikosti sistema radnih odnosa širom Evrope, u njima se zapaža niz zajedničkih elemenata, kao što su:

- snažni ili adekvatno uspostavljeni i javno zagarantovani sindikati;
- solidarno određivanje zarada zasnovano na koordinaciji na sektorskom nivou;
- opšti sistem informacija, konsultacija i zajedničkog određivanja na osnovu prava radnika da budu uključeni;
- uobičajeno učešće sindikata u tripartitnim aranžmanima.

Sistemi socijalnog dijaloga nisu statični, već su rezultat šireg političkog razvoja i konteksta. U zavisnosti od razlika među nivoima institucionalizacije radnih odnosa u zemljama širom Evrope, na socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje u obrazovnom sektoru uticale su i promjene u dominantno političkom i ekonomskom diskursu. Konkretno, oni su bili u posebnoj mjeri pogođeni kada su mnoge vlade težile uštedi tokom poslednje decenije, a tada su i zaposleni u obrazovanju počeli da osjećaju posledice na svoju profesionalnost, zaposlenost i kvalitet rada. Težnja za „efikasnošću“ u obrazovnom sektoru kako bi se „smanjili izdaci“, zajedno sa podsticanjem „fleksibilnosti“ tržišta rada i poboljšanom „konkurentnošću“ privrede, promijenili su svijet rada nastavnika i ostalih zaposlenih u obrazovanju, a iz temelja je izmijenjen i institut socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja. Efikasno pregovaranje ne može se voditi nezavisno od napora da se iskoristi pravo svih nastavnika na organizovanje, odnosno zajedničko

okupljanje oko vrijednosti kvalitetnog javnog obrazovanja, čak i kroz povećano pribjegavanje pravu na štrajk u cilju zastupanja prava na zaradu i profesionalnost.

Na ETUCE radionici predstavnici organizacija članica su razmijenili strategije, akcije i sredstva za efikasan socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje. Organizacije učesnice su istraživale mogućnosti za različite strateške intervencije u vidu pružanja podrške inicijativama za izgradnju kapaciteta. Zahtjevi za izgradnju kapaciteta razlikuju se od zemlje do zemlje, na osnovu uspostavljenih sistema odnosa između poslodavaca i zaposlenih i povezanih organizacionih kultura i snaga. U nedavnom izveštaju, Eurofound (2019) je identifikovao sledeće strukturne razlike i potrebe za rješavanjem, kada su u pitanju povećani naporu za izgradnju kapaciteta za efikasan socijalni dijalog:

- slabi sindikati i niska stopa članarine u sindikatima povezani sa razjedinjavanjem radne snage;
- nizak ili opadajući nivo kolektivnog pregovaranja;
- manjak autonomije, reprezentativnosti i kapaciteta/mandata socijalnih partnera za pregovaranje;
- nedostatak povjerenja među socijalnim partnerima;
- razlike u zastupanju zbog novih oblika rada i izmjene u sastavu radne snage.

Na radionici se diskutovalo o sledećim pitanjima:

- koji su glavni faktori, razlike i potrebe kojima se mi, kao evropski sindikalni pokret, možemo zajednički baviti u cilju pružanja podrške izgradnji kapaciteta za efikasan socijalni dijalog na svim nivoima?
- šta je potrebno za proširenje obima socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja u cilju uključivanja profesionalnih pitanja, te na koji način obrazovne i budžetske politike utiču na svijet rada nastavnika i ostalih zaposlenih u obrazovanju?
- da li postoje nove strategije komunikacije ili obuke koje mogu pomoći sindikatima da ostvare svoje ciljeve?